

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING “TA’LIM TO‘G‘RISIDA”GI
QONUNI VA “MAKTABGACHA TA’LIM VA TARBIYA
TO‘G‘RISIDA”GI QONUNDA MAKTABGACHA TA’LIM TIZIMINING
HUQUQIY ASOSLARI**

*Turan International University
Gumanitar Fanlar va pedagogika fakulteti
Maktabgacha ta’lim SMT-22-GU guruh 4-kurs talabasi
Madaminova Muxayyo Muhiddin qizi*

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqolada O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni hamda “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida”gi Qonun normalari asosida maktabgacha ta’lim tizimining huquqiy asoslari tahlil qilingan. Xususan, ta’lim tizimi, uning turlari va shakllari, uzluksiz ta’lim tamoyili hamda maktabgacha ta’lim va tarbiyaning maqsadi va vazifalari qonun moddalariga tayangan holda yoritilgan. Shuningdek, maktabgacha ta’lim va tarbiya sohasini boshqarish, tashkil etish, moliyalashtirish hamda ishtirokchilarning huquq va majburiyatlari ilmiy jihatdan tahlil etilgan.

Kalit so‘zlar: ta’lim tizimi, uzluksiz ta’lim, maktabgacha ta’lim va tarbiya, qonunchilik, davlat ta’lim siyosati, huquqiy asoslar.

Annotation

This scientific article analyzes the legal foundations of the preschool education system based on the Laws of the Republic of Uzbekistan “On Education” and “On Preschool Education and Upbringing”. The article examines the education system, its types and forms, the principle of continuity in education, as well as the goals and objectives of preschool education. In addition, issues related to

governance, organization, financing, and the rights and responsibilities of participants in preschool education are analyzed from a legal perspective.

Keywords: education system, continuous education, preschool education and upbringing, legislation, state education policy, legal framework.

Kirish

Ta'lim tizimi jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri bo'lib, davlatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasini huquqiy jihatdan tartibga solish "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun hamda "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonun asosida amalga oshiriladi. Ushbu qonunlar uzluksiz ta'lim tizimini shakllantirish, ta'lim sifatini ta'minlash va bolalarning huquqlarini himoya qilishga qaratilgan. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim tizimi uzluksiz ta'limning boshlang'ich bo'g'ini sifatida alohida ahamiyat kasb etadi.

Ta'lim tizimi va uzluksiz ta'lim tushunchasi

"Ta'lim to'g'risida"gi Qonunning mazmuni O'zbekiston Respublikasining Qonuni Ta'lim to'g'risida, qonunchilik palatasi tomonidan 2020-yil 19-mayda qabul qilingan, Senat tomonidan 2020-yil 7-avgustda ma'qullangan. Bu qonun 11 ta bob 75 ta moddadan iborat.

"Ta'lim to'g'risida"gi Qonunning 2-bobida ta'lim tizimi, turlari va shakllari belgilab berilgan. Qonunning 6-moddasiga muvofiq, ta'lim tizimi davlat ta'lim standartlari va talablari, o'quv rejalari va dasturlari, ularni amalga oshiruvchi ta'lim tashkilotlari, ta'lim sifatini baholovchi tashkilotlar, ilmiy-pedagogik muassasalar hamda ta'lim sohasidagi davlat boshqaruvi organlarini o'z ichiga oladi. Ta'lim tizimi yagona va uzluksiz ekanligi qonuniy jihatdan mustahkamlangan.

Qonunning 7-moddasida uzluksiz ta'limning turlari sifatida maktabgacha ta'lim va tarbiya, umumiy o'rta va o'rta maxsus ta'lim, professional ta'lim, oliy ta'lim, oliy ta'limdan keyingi ta'lim, kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish hamda maktabdan tashqari ta'lim belgilab berilgan. Bu holat ta'lim tizimining izchilligi va uzviyligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning maqsadi va huquqiy asoslari

“Ta'lim to'g'risida”gi Qonunning 8-moddasida maktabgacha ta'lim va tarbiyaning maqsadi bolalarni intellektual, ma'naviy-axloqiy, estetik va jismoniy jihatdan rivojlantirish, shuningdek ularni umumiy o'rta ta'limga tayyorlashdan iborat ekanligi belgilangan. Maktabgacha ta'lim olti yoshdan yetti yoshgacha bo'lgan bolalarni boshlang'ich ta'limga bir yillik majburiy tayyorlashni ham o'z ichiga oladi.

Mazkur normalar “Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida”gi Qonun bilan yanada kengroq tartibga solingan. Ushbu Qonun 2019-yil 22-oktabrda qabul qilinib, 11 bob va 58 moddadan iborat bo'lib, maktabgacha ta'lim sohasidagi barcha munosabatlarni huquqiy jihatdan tartibga soladi.

Maktabgacha ta'lim va tarbiya tizimining tuzilmasi va boshqaruvi

Qonunning 3–6-moddalarida maktabgacha ta'lim va tarbiyaning asosiy prinsiplari, davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlari hamda davlat kafolatlari belgilangan.

2-bobda esa maktabgacha ta'lim va tarbiya sohasini tartibga soluvchi vakolatli organlar, jumladan Vazirlar Mahkamasi, Maktabgacha ta'lim vazirligi, sog'liqni saqlash organlari va mahalliy hokimiyatlarning vakolatlari aniq ko'rsatib berilgan.

3–4-boblarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarining turlari, ularning huquqiy maqomi, davlat va nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tashkil etish,

litsenziyalash va akkreditatsiya qilish masalalari yoritilgan. Shuningdek, moliyalashtirish, axborot tizimi va jamg'armalar faoliyati ham qonun bilan mustahkamlangan.

Ta'lim-tarbiya jarayoni va ishtirokchilarning huquqlari

Qonunning 5–7-boblarida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish, bolalarni qabul qilish va chiqarish tartibi, guruhlarni to'ldirish, pedagog xodimlarning huquq va majburiyatlari, ularning mehnatiga haq to'lash va attestatsiya masalalari belgilangan. Bu normalar bolalar manfaatlarini himoya qilish, pedagoglar mehnatini rag'batlantirish va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni hamda "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonun maktabgacha ta'lim tizimining mustahkam huquqiy poydevorini yaratadi. Ushbu qonunlar uzluksiz ta'lim tizimini ta'minlash, maktabgacha ta'limning maqsad va vazifalarini aniq belgilash, ta'lim-tarbiya jarayonining barcha ishtirokchilarining huquq va majburiyatlarini kafolatlashga qaratilgan.

Maktabgacha ta'lim sohasidagi huquqiy tartibga solish bolalarning har tomonlama barkamol rivojlanishi, ta'lim sifatining oshishi va davlat ta'lim siyosatining samarali amalga oshirilishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunning mazmuni O'zbekiston Respublikasining Qonuni Ta'lim to'g'risida, qonunchilik palatasi tomonidan 2020-yil 19-mayda qabul qilingan, Senat tomonidan 2020-yil 7-avgustda ma'qullangan qonun.

2. МАКТАБГАЧА PEDAGOGIKA OQUV QO'LLANMA. MIRZAYEVA
DILFUZA SHAVKATOVNA. TOSHKENT 2022
3. <https://uniwork.buxdu.uz/>
4. <https://www.google.com/>
5. <https://lex.uz/>